

بسمه تعالی

آئین نامه تاسیس و ارزشیابی واحدهای تحقیقاتی علوم پزشکی

دولتی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تاکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تاسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز، پژوهشکده و پژوهشگاه) آئین نامه مذکور به منظور جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ موافقت اصولی و مجوز قطعی و مراحل اجرایی صدور مجوز و ارزشیابی واحدهای تحقیقاتی علوم پزشکی اجرا می شود.

ماده ۱: تعاریف

۱-۱- موسسه دولتی

واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می باشد، انجام می دهد. کلیه سازمانهایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم موسسه دولتی شناخته می شود.

۱-۲- شرکت دولتی

بنگاه اقتصادی است که به موجب قانون برای انجام قسمتی از تصدی های دولت و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سرمایه و سهام آن متعلق به دولت می باشد.

۱-۳- واحد تحقیقاتی

شامل مرکز تحقیقات، پژوهشکده و پژوهشگاه بر اساس تعاریف ذیل می باشد.

۱-۳-۱- مرکز تحقیقات

کوچکترین واحد تحقیقاتی است که به درخواست بالاترین مقام مسئول سازمان متقاضی در یکی از زمینه های علوم پزشکی به تصویب رسیده باشد.

۱-۳-۲- پژوهشکده

واحد تحقیقاتی است متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقاتی مرتبط دارای مجوز قطعی با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب که به تصویب رسیده باشد.

۱-۳-۳- پژوهشگاه

واحد تحقیقاتی با استقلال مالی و مدیریت واحد که دارای حداقل سه پژوهشگر مرتبط مصوب با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب باشد.

تبصره ۵: کلیه واحدهای ذکر شده بایستی ابتدا در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب شده و سپس تأیید نهایی خود را از شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی اخذ نمایند.

۱-۴- پژوهشگر (محقق)

پژوهشگر به دارندگان مدارک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر مورد تأیید وزارتین (علوم و بهداشت) اطلاق می شود که به فعالیت تحقیقاتی اشتغال دارد.

۱-۴-۱- پژوهشگر تمام وقت

پژوهشگری است که با ابلاغ رئیس واحد تحقیقاتی حداقل ۴۰ ساعت در هفته در آن واحد حضور داشته و به فعالیت تحقیقاتی اشتغال داشته باشد.

۱-۴-۲- پژوهشگر نیمه وقت

پژوهشگری است که با ابلاغ رئیس واحد تحقیقاتی کمتر از ۴۰ ساعت و حداقل ۲۰ ساعت در هفته در آن واحد حضور داشته و به فعالیت تحقیقاتی اشتغال داشته باشد.

تبصره ۵: هر پژوهشگر می تواند حداکثر در یک واحد تحقیقات به صورت تمام وقت و یا در دو واحد تحقیقات به صورت نیمه وقت همکاری نمایند.

۱-۴-۳- پژوهشگر پاره وقت

پژوهشگری است که با ابلاغ رئیس واحد تحقیقات کمتر از ۲۰ ساعت در هفته در آن واحد حضور داشته و به فعالیت تحقیقاتی و یا مشاوره ای اشتغال داشته باشد.

تبصره ۱: هر پژوهشگر می تواند حداکثر در یک واحد تحقیقات به صورت تمام وقت و یا در دو واحد تحقیقات به صورت نیمه وقت همکاری نمایند.

تبصره ۲: مراکز تحقیقاتی موظفند هر ساله لیست پژوهشگران خود را به معاونت تحقیقات و فناوری اعلام نمایند.

ماده ۲: نحوه درخواست تاسیس واحدهای تحقیقاتی دولتی

۲-۱- مرکز تحقیقات

مرکز تحقیقات دولتی با ضوابط زیر تاسیس می شود:

۲-۱-۱- ارائه پیشنهاد تاسیس مرکز توسط رئیس دانشگاه یا سازمان یا موسسه

۲-۱-۲- ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت مرکز مورد تقاضا، مبتنی بر نیازهای اساسی کشور در یک یا چند حیطه بنیادی، کاربردی و یا توسعه ای علوم پزشکی با موضوع مشخص و با توجه به برنامه های توسعه ملی و الویت های تحقیقاتی در راستای سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور

۲-۱-۳- وجود تناسب و هماهنگی موضوع مرکز تحقیقاتی با شرح وظایف سازمان متقاضی

۲-۱-۴- ارائه فهرست دوره های تحصیلات تکمیلی مرتبط با واحد تحقیقات پیشنهادی

۲-۱-۵- معرفی حداقل ۵ نفر عضو هیئت علمی به عنوان هیات موسس به طوری که از این تعداد حداقل سه نفر آنها دارای درجه دکتری (PhD) و یا دکتری تخصصی) و ۳ نفر آنها تمام وقت باشند.

مدارک لازم مربوط به هر یک از اعضاء هیات موسس شامل موارد ذیل است:

الف- راهنمایی حداقل سه پایان نامه راهنمایی یا مشاوره شده دانشگاهی در طی ۳ سال اخیر

ب- یک طرح تحقیقاتی تمام شده مرتبط با فعالیت های مرکز مورد درخواست به عنوان مجری و در دو طرح تحقیقاتی تمام شده مرتبط به عنوان همکار اصلی

ج- پنج مقاله علمی و پژوهشی در پنج سال گذشته (مرتبط با فعالیت های مرکز) که در دو مقاله از مقالات در مجلات ISI یا Pub med عضو به عنوان نویسنده نفر اول یا مسئول باشد.

تبصره ۱: اعضاء هیات موسس پس از اخذ مجوز موافقت اصولی تبدیل به اعضاء اصلی شده و مقررات و قوانین مترتب بر آن همچنان به قوت خود باقی است.

تبصره ۲: فعالیت های پژوهشگران معرفی شده در ساعات تمام وقت و نیمه وقت بایستی در مرکز و یا در مکانهای دیگر وابسته به دستگاه با هدف تحقیقات با نام آن مرکز، انجام پذیرد.

تبصره ۳: در صورتیکه پژوهشگر غیر هیات علمی بخواهد از عنوان و مزایای هیات علمی استفاده نماید باید از مقررات و آئین نامه های مربوط به اعضاء هیات علمی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی تبعیت کند.

تبصره ۴: تصمیم گیری در مورد دانشگاههای غیر مادر و در رشته های جدید بر عهده کمیسیون مربوطه در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت است.

تبصره ۵: در صورتیکه واحد تحقیقاتی دارای دستاورد پژوهشی ویژه ای غیر از مقاله مانند ثبت اختراع، ابتکار، نوع آوری، حل معضل بهداشتی، در سطح ملی یا استانی باشد، معادلسازی با مقاله آن دستاورد توسط کمیته تصویب واحدهای تحقیقاتی تعیین می شود.

۲-۱-۶- داشتن امکانات و تجهیزات و فضای مناسب برای فعالیت های تحقیقاتی بر اساس فهرست معاونت تحقیقات و فناوری

۲-۱-۷- ارائه تعهد بالاترین مقام مسئول دستگاه متقاضی مبنی بر:

الف- اختصاص سالانه یکصد و پنجاه میلیون ریال جهت هزینه های جاری

ب- تامین حداقل ۳ نیروی انسانی به پیشنهاد رئیس مرکز برای خدمات پشتیبانی و کارشناسی

ج- تامین فضای مناسب با امکانات و تجهیزات لازم (حداقل ۳ اتاق با امکانات آزمایشگاهی، کامپیوتر، تلفن، خط اینترنت)

د- تخصیص سالانه حداقل سیصد میلیون ریال برای انجام طرح های تحقیقاتی مرکز

۲-۳- پژوهشکده

در صورتیکه فعالیت های مراکز به نحوی گسترده شود که احتیاج به تعامل و فعالیت های چند مرکزی باشد پژوهشکده با شرایط ذیل تأسیس می شود:

۲-۳-۱- ارائه هدف و عنوان پژوهشکده مطابق با نیازهای اساسی کشور در انواع بنیادی، کاربردی و

توسعه ای در یک رشته مشخص و یا به صورت میان رشته ای در هر یک از زمینه های علوم پزشکی

۲-۳-۲- داشتن حداقل سه مرکز تحقیقاتی مصوب قطعی مرتبط با فعالیت مشترک و اهداف هم

راستا و حداقل ۹ پژوهشگر تمام وقت

۲-۳-۳- ارائه حداقل ۸ مقاله تحقیقاتی ثبت شده در ISI و Pub med توسط هر مرکز که دارای

ویژه گی های زیر باشد:

أ- چاپ حداقل ۵ مقاله در طول سه سال اخیر با نام مرکز و پژوهشگران مرکز به عنوان نفر اول یا

نویسنده مسئول (به طوریکه دو نفر از اعضا در یک مقاله به عنوان نفر اول و نویسنده مسئول

نباشند) و یکی از مقالات ثبت شده در مجلات با Impact factor بالای یک باشد.

ب- ارائه حداقل ده طرح تحقیقاتی پایان یافته در هر مرکز در طی سه سال گذشته که گزارش

نهایی آنها ارائه شده باشد.

ج- وجود روند صعودی معادل میانگین رشد مراکز تحقیقاتی در کارنامه سه ساله هر یک از

مراکز با توجه به ارزشیابی های سالانه معاونت تحقیقات و فناوری وزارتخانه

۲-۳-۴- داشتن امکانات و تجهیزات کافی برای انجام امور تحقیقاتی شامل:

أ- دارا بودن حداقل یک اتاق مناسب برای هر دو پژوهشگر

ب- داشتن اتاق تجهیزات مشترک پایه (Core facilities)

ج- وجود کتابخانه، سالن مطالعه، سالن کنفرانس مناسب با تجهیزات مورد نیاز

۲-۳-۵- پژوهشکده ها از نظر مالی تابع آئین نامه مالی و معاملاتی موسسه، سازمان یا دستگاه متقاضی

بوده و از نظر اداری مشابه یک دانشکده خواهد بود.

۲-۳-۶- پژوهشکده های مصوب می تواند طبق مصوبات و قوانین شورای گسترش دانشگاه های علوم

پزشکی نسبت به راه اندازی دوره های تحصیلات تکمیلی اقدام نماید.

۲-۴- پژوهشگاه

در صورتیکه فعالیتهای تحقیقاتی در سطح بسیار گسترده و با اهداف کلان مورد نظر باشد واحد تحقیقاتی با نام

پژوهشگاه با شرایط زیر تاسیس می شود:

۲-۴-۱- دارا بودن سه پژوهشکده مصوب با فعالیت و اهداف مشترک و هم راستا بطوریکه هر

پژوهشکده حداقل دارای نه نفر پژوهشگر تمام وقت و شش نفر پژوهشگر نیمه وقت داشته باشد.

۲-۴-۲- هدف و عنوان پژوهشگاه مطابق با نیازهای اساسی کشور در انواع بنیادی، کاربردی و توسعه

ای در هر یک از زمینه های علوم پزشکی ارائه شود

۲-۴-۳- امکانات و تجهیزات مستقل برای انجام امور تحقیقاتی داشته باشند.

۲-۴-۵- پژوهشگاه ها از نظر مالی تابع آئین نامه مالی و معاملاتی موسسه، سازمان و یا دستگاه

متقاضی بوده و از نظر اداری مشابه یک دانشگاه است و کلیه ردیف های بودجه و تشکیلاتی

پژوهشکده ها تحت عنوان ردیف های پژوهشگاه اعمال خواهد شد.

۲-۴-۶- دارا بودن حداقل یک مرکز رشد فعال و یک آزمایشگاه متمرکز مرکزی به عنوان Core

facility که بتواند به کلیه اعضاء پژوهشکده و یا مراکز تحقیقاتی سرویس دهی تحقیقاتی نماید.

۲-۴-۷- توانایی و فعالیت هر یک از پژوهشکده های مصوب می بایست در ارزیابی های معاونت

تحقیقات و فناوری وزارتخانه مورد تایید باشند.

تبصره ۵: مستقل بودن پژوهشگاه منوط به تایید اولیه معاونت تحقیقات و فناوری و تصویب شورای گسترش و ابلاغ مقام محترم وزارت خواهد بود.

ماده ۳: مراحل تاسیس

اعطای مجوز تاسیس واحدهای تحقیقاتی به درخواست بالاترین مقام مسئول سازمان یا موسسه در دو مرحله **موافقت اصولی و مجوز قطعی** انجام می پذیرد و اخذ مجوز قطعی براساس نتایج مثبت ارزشیابی و منوط به تائید معاونت تحقیقات و فناوری و تصویب شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی خواهد بود.

۳-۱- موافقت اصولی

۳-۱-۱- اعطای موافقت اصولی، منوط به احراز شرایط و مطابق مندرجات برگه درخواست و تصویب معاونت تحقیقات و فناوری و شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی خواهد بود.
۳-۱-۲- مدت اعتبار موافقت اصولی بر اساس برنامه اجرایی ارائه شده توسط سازمان متقاضی و گستردگی حوزه فعالیت تحقیقاتی (مرکز تحقیقاتی، پژوهشکده و ...) حداکثر به مدت ۳ سال خواهد بود.

۳-۱-۳- اعضای هیات موسس پس از موافقت اصولی به اعضای اصلی تبدیل می شوند.

تبصره ۵: در صورت جایگزینی فرد دیگر به جای عضو موسس یا اعضای اصلی نامبرده باید شرایط مرتبط با عضو اصلی را با تائید معاونت تحقیقات داشته باشد.

۳-۲- موافقت قطعی

اعطای مجوز قطعی حداقل یک سال و حداکثر ۳ سال بعد از موافقت اصولی با احراز شرایط زیر پس از تائید معاونت تحقیقات فناوری و تصویب شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی خواهد بود.

۳-۲-۱- ارسال تقاضای تبدیل موافقت اصولی به مجوز قطعی توسط بالاترین مقام مسئول سازمان یا موسسه به معاونت تحقیقات و فناوری

۳-۲-۲- داشتن برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تائید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت

۳-۲-۳- برخورداری از روند رو به رشد امتیازات ارزشیابی دوره ای

۳-۲-۴- مشارکت هر پژوهشگر حداقل در ۶ طرح طی حداکثر ۳ سال به طوریکه حداقل در دو طرح به عنوان مجری و در ۴ طرح دیگر به عنوان همکار اصلی باشد.

۳-۲-۵- چاپ حداقل ۶ مقاله تحقیقاتی مرتبط با موضوع فعالیت مرکز در مجلات معتبر علمی ، تحقیقاتی داخلی یا خارجی توسط هر عضو طی حداکثر سه سال به طوریکه هر پژوهشگر در سه مقاله نفر اول یا نویسنده مسئول بوده و ۵۰٪ از مقالات در مجلات نمایه شده در ISI و Pub Med باشد.

۳-۲-۶- چاپ حداقل ۲۴ مقاله تحقیقاتی توسط هر مرکز مرتبط با موضوع فعالیت در مجلات معتبر علمی ، تحقیقاتی داخلی یا خارجی طی سه سال به طوریکه هر پژوهشگر در سه مقاله غیر تکراری نفر اول یا نویسنده مسئول بوده و ۵۰٪ از مقالات نمایه شده در مجلات ISI و Pub Med با آدرس مرکز باشد.

ماده ۴: نحوه بررسی و تصویب اولیه و قطعی واحدهای تحقیقاتی

حداکثر سه ماه پس از تکمیل مدارک ، گروه کارشناسی متشکل از افراد زیر بر اساس فرم امتیازدهی بازدید، از مرکز مورد نظر بازدید و نظر نهایی خود را به صورت مکتوب گزارش می نمایند .

۴-۱- نماینده معاون تحقیقات و فناوری

۴-۲- یک نفر محقق به انتخاب معاون تحقیقات و فناوری

۴-۳- نماینده معاون آموزشی وزارتخانه

نظر نهایی گروه کارشناسی همراه با کلیه مدارک لازم پس از بررسی و تائید معاون تحقیقات و فناوری جهت تصمیم گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۵: تشکیلات واحدهای تحقیقاتی (مرکز ، پژوهشکده ، پژوهشگاه)

تشکیلات نیروی انسانی واحدهای تحقیقاتی می تواند با توجه به وابستگی تشکیلاتی ، حجم و نوع فعالیت مطابق نمودارهای پیشنهادی معاونت تحقیقات و فناوری معین شود

۵-۱- رئیس واحد تحقیقات

از طرف اعضای هیات موسس پیشنهاد شده و با حکم رئیس موسسه یا نهاد متقاضی به مدت ۳ سال منصوب می شود، انتخاب مجدد وی بلامانع است. رئیس واحد رئیس شورای پژوهشی و مسئول نظارت بر کلیه فعالیتهای علمی و تحقیقاتی واحد مربوطه خواهد بود.

۵-۲- معاون علمی واحد تحقیقاتی

توسط رئیس واحد انتخاب و مسئول هماهنگی و نظارت بر امور تحقیقات و بخشهای علمی خواهد بود و در صورتیکه واحد تحقیقاتی پژوهشگاه باشد ، می تواند بجای معاون علمی ، معاون آموزشی و پژوهشی مستقل داشته باشد.

ماده ۶: نظارت و ارزشیابی مراکز تحقیقاتی

۱-۶- ارزشیابی کلیه واحدهای تحقیقاتی به صورت سالانه و بر اساس دستورالعمل معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام می گیرد.

۲-۶- چنانچه مراکز تحقیقاتی ظرف مدت ۳ سال موفق به اخذ مجوز قطعی نشود، موافقت اصولی آن واحد با تائید شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی لغو خواهد شد.

۳-۶- مراکزی که دارای مجوز قطعی است باید برای هر دوره سه ساله شرایط زیر را احراز نمایند:

الف. اتمام حداقل ۹ طرح تحقیقاتی مصوب در طی ۳ سال گذشته

ب. چاپ حداقل ۶ مقاله تحقیقاتی مرتبط با موضوع فعالیت مرکز در مجلات معتبر علمی، تحقیقاتی داخلی یا خارجی طی سه سال بطوریکه هر عضو موسس در سه مقاله نفر اول یا نویسنده مسئول بوده و ۵۰٪ از مقالات در مجلات نمایه شده در ISI و Pub med باشد.

ج. چاپ حداقل ۲۴ مقاله تحقیقاتی توسط هر مرکز مرتبط با موضوع فعالیت در مجلات معتبر علمی، تحقیقاتی داخلی یا خارجی طی سه سال به طوریکه در سه مقاله نفر اول یا نویسنده مسئول بوده و ۵۰٪ از مقالات نمایه شده در مجلات ISI, Pubmed باشد.

تبصره ۱: در صورتیکه مراکز تحقیقاتی دارای دست آورد پژوهشی ویژه ای غیر از مقاله مانند ثبت اختراع، ابتکار، نوع آوری، حل معضل بهداشتی، در سطح ملی یا استانی باشد، معادل مقاله آن توسط کمیته تصویب واحدهای تحقیقاتی تعیین می شود

تبصره ۲: در صورت انجام تخلفات پژوهشی و درمانی امتیاز مرکز مربوطه توسط معاونت تحقیقات و فناوری به حالت تعلیق درآمده و توسط شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی لغو می شود

۴-۶- در صورتیکه مراکز تحقیقاتی قطعی از روند رو به رشد و فعالیت مطلوبی برخوردار نباشد و امتیازات لازم در ارزشیابی را کسب ننماید ابتدا توسط معاونت تحقیقات و فناوری به حالت تعلیق و سپس مجوز مربوطه توسط شورای گسترش ابطال خواهد شد.

ماده ۷: این دستورالعمل در ۷ ماده و ۱۳ تبصره در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۵/۳۱ شورای گسترش دانشگاههای علوم پزشکی به تصویب رسید.

دکتر نکرانی

وزیر